

TS. PHẠM VĂN LINH

**CÁC KHU KINH TẾ CỦA KHẨU
BIÊN GIỚI VIỆT - TRUNG
VÀ TÁC ĐỘNG CỦA NÓ TỚI SỰ PHÁT TRIỂN
KINH TẾ HÀNG HÓA Ở VIỆT NAM**

(SÁCH THAM KHẢO)

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA

Mã số: 3.339.9 (V)
CTQG - 2001

TS. PHẠM VĂN LINH

**CÁC KHU KINH TẾ CỦA KHẨU
BIÊN GIỚI VIỆT - TRUNG
VÀ TÁC ĐỘNG CỦA NÓ TỚI SỰ PHÁT TRIỂN
KINH TẾ HÀNG HÓA Ở VIỆT NAM**

01

(SÁCH THAM KHẢO)

4988

**NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA
HÀ NỘI - 2001**

LỜI NHÀ XUẤT BẢN

Việt Nam và Trung Quốc là hai quốc gia láng giềng có quan hệ hữu nghị, truyền thống và giao lưu kinh tế - thương mại lâu đời. Từ khi hai quốc gia giành được độc lập và thiết lập quan hệ ngoại giao đến nay, các mối quan hệ đó không ngừng mở rộng, phát triển. Triển vọng quan hệ kinh tế - thương mại giữa hai nước trong thời gian tới là rất to lớn, và điều này phù hợp với lợi ích của mỗi nước, phù hợp với xu thế hội nhập, mở cửa hiện nay của các quốc gia trên thế giới cũng như chiến lược phát triển kinh tế đối ngoại của cả Việt Nam và Trung Quốc. Những năm qua, nhiều hình thức hợp tác, liên kết kinh tế giữa Việt Nam và Trung Quốc đã được thiết lập như: hình thành các khu công nghiệp, khu chế xuất, khu công nghệ cao..., và gần đây xuất hiện một mô hình kinh tế mới là mô hình khu kinh tế cửa khẩu. Thực tế cho thấy rằng, phát triển các khu kinh tế cửa khẩu biên giới Việt - Trung là một yêu cầu khách quan.

Nhằm giúp bạn đọc có tài liệu tham khảo, nghiên cứu mô hình kinh tế mới mẻ này, Nhà xuất bản Chính trị quốc gia xuất bản cuốn sách *Các khu kinh tế cửa khẩu biên giới Việt - Trung và tác động của nó tới sự phát triển kinh tế hàng hoá ở Việt Nam* của TS. Phạm Văn Linh.

Cuốn sách đi sâu phân tích vị trí, tầm quan trọng của khu kinh tế cửa khẩu trong quá trình phát triển kinh tế hàng hoá, hội nhập và mở cửa kinh tế; thực trạng quá trình hình thành, phát triển và tác động của 4 khu kinh tế cửa khẩu biên giới Việt - Trung đã được phép thành lập (Lạng Sơn, Quảng Ninh, Cao Bằng và Lào Cai); trên cơ sở đó đề xuất các quan điểm và giải pháp chủ yếu nhằm phát huy tác dụng tích cực của mô hình kinh tế mới này.

Đây là vấn đề còn khá mới mẻ nên chắc chắn cuốn sách không tránh khỏi thiếu sót. Nhà xuất bản xin giới thiệu cuốn sách và mong nhận được ý kiến đóng góp của bạn đọc.

Tháng 8 năm 2001

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA

MỤC LỤC

	<i>Trang</i>
<i>Chương I:</i> Khu kinh tế cửa khẩu và tác động của nó tới sự phát triển kinh tế hàng hoá	9
I. Khu kinh tế cửa khẩu - mô hình kinh tế, sự tác động và các nhân tố ảnh hưởng	9
II. Kinh nghiệm của một số quốc gia, lãnh thổ trong việc phát triển khu kinh tế cửa khẩu, đặc khu kinh tế; tác động của nó tới phát triển kinh tế hàng hoá và bài học đối với Việt Nam	42
<i>Chương II:</i> Thực trạng quá trình hình thành, phát triển các khu kinh tế cửa khẩu biên giới Việt - Trung và tác động của nó tới sự phát triển kinh tế hàng hoá ở nước ta từ 1996 đến nay	61
I. Quan hệ kinh tế - thương mại Việt-Trung và quá trình hình thành, phát triển các khu kinh tế cửa khẩu	61

II. Đánh giá bước đầu về tác động của các khu kinh tế cửa khẩu biên giới phía Bắc đối với việc phát triển kinh tế hàng hoá ở nước ta sau một thời gian thực hiện thí điểm	95
<i>Chương III: Các quan điểm và giải pháp chủ yếu nhằm phát huy tác động của các khu kinh tế cửa khẩu biên giới Việt - Trung đến phát triển kinh tế hàng hoá ở nước ta trong thời gian tới</i>	133
I. Các quan điểm cơ bản và phương hướng phát triển các khu kinh tế cửa khẩu biên giới Việt - Trung	134
II. Các giải pháp chủ yếu nhằm phát triển các khu kinh tế cửa khẩu biên giới Việt - Trung	145
<i>Kết luận</i>	163

CHƯƠNG I

KHU KINH TẾ CỦA KHẨU VÀ TÁC ĐỘNG CỦA NÓ TỚI SỰ PHÁT TRIỂN KINH TẾ HÀNG HOÁ

I. KHU KINH TẾ CỦA KHẨU - MÔ HÌNH KINH TẾ, SỰ TÁC ĐỘNG VÀ CÁC NHÂN TỐ ẢNH HƯỞNG

1. Khái niệm khu kinh tế cửa khẩu và các phạm trù liên quan

Thuật ngữ khu kinh tế cửa khẩu mới được dùng ở Việt Nam trong một số năm gần đây, khi quan hệ kinh tế - thương mại Việt Nam - Trung Quốc đã có bước phát triển mới, đòi hỏi phải có mô hình kinh tế phù hợp nhằm khai thác các tiềm năng, thế mạnh kinh tế của hai nước thông qua cửa khẩu biên giới. Trong lịch sử, việc trao đổi hoạt động kinh tế - thương mại giữa Việt Nam và các quốc gia có chung đường biên giới đã diễn ra từ lâu, song chủ yếu là các dạng thông thường như: xuất, nhập khẩu chính ngạch, tiểu ngạch, trao đổi, mua bán thông qua các

chợ biên giới v.v.. Tuy nhiên, mô hình kinh tế trong đó chúng ta chủ động áp dụng một số cơ chế, chính sách đặc thù nhằm nâng cao hiệu quả trao đổi kinh tế - thương mại giữa hai quốc gia thông qua cửa khẩu biên giới còn rất hạn chế.

Việt Nam là một quốc gia có đường biên giới trên bộ tiếp giáp với ba nước: Trung Quốc, Lào, Campuchia. Trong đó, Trung Quốc là đất nước rộng lớn, có nhiều nét tương đồng với nước ta trong phát triển kinh tế và xã hội, một thị trường hơn một tỉ dân, có tốc độ phát triển cao từ nhiều năm nay. Lào và Campuchia, tuy là các quốc gia nhỏ, còn nhiều khó khăn về kinh tế, nhưng lại có vị trí hết sức quan trọng, nằm trong tiểu vùng Mêkông (bao gồm Việt Nam, Lào, Campuchia và Thái Lan, cửa ngõ thông ra các nước trong khối ASEAN). Hiện nay, giữa các quốc gia thuộc tiểu vùng sông Mêkông đang có nhiều dự án xây dựng cầu, đường thúc đẩy phát triển kinh tế theo tuyến hành lang Đông - Tây trên cơ sở dòng chảy tự nhiên của sông Mêkông. Tất cả các điều kiện thuận lợi trên chỉ có thể phát huy tốt nếu có các mô hình kinh tế thích hợp, trong đó phải kể đến khu kinh tế cửa khẩu.

Về khái niệm, khu kinh tế cửa khẩu được hình thành trên cơ sở hàng loạt khái niệm có liên quan. Trước hết phải kể đến khái niệm *"giao lưu kinh tế qua biên giới"*, trong phạm vi hẹp, nó bao gồm các hoạt động

